

נר מנחם

הגות לפרשת השבוע

לע"נ ר' מנחם ב"ר יששכר ומרת רחל ב"ר מנשה שרעבי ז"ל

הרהורים לפרשת שמות תשפ"א | מאת הרב מנחם יעקבזון ראש הישיבה

מן המיצר קראתי י-ה ענני במרחב י-ה

בני ישראל – בני יעקב מתחילים את גלות מצרים, הם נכנסים למיצר, למיצרי מצרים, לגלות ארוכה שתחילתה רק סגר ממושך - ועל מה שקרה אחר כך אנחנו לא רוצים לדבר...

איך הם יצאו מהמיצר? לא כשהגיע הזמן, עוד לפני כן, ולא רק כשהקושי צמצם את הזמן, אלא כשהגיע רגע הזעקה...

כך נאמר בכתובים מפורשים. במדבר פרק כ': וַיִּרְדּוּ אֲבֹתֵינוּ מִצְרָיִם: וְנָשָׂב בְּמִצְרַיִם יָמִים רַבִּים וַיִּרְעוּ לָנוּ מִצְרַיִם וְלֹא־אֲבֹתֵינוּ: וְנִצְעַק אֱלֹהֵי ה' וַיִּשְׁמַע קֹלָנוּ וַיִּשְׁלַח מֶלְאָךְ וַיִּצְאֵנוּ מִמִּצְרַיִם.

ובדברים פרק כו': וַיִּרְעוּ אֲתָנוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנֵנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה: וְנִצְעַק אֱלֹהֵי ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע ה' אֶת־קֹלָנוּ וַיִּרְא אֶת־עֲנֵנוּ וְאֶת־עֲמָלָנוּ וְאֶת־לִוְזָנוּ: וַיּוֹצֵאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיַד זָרְקָה וּבְיָרֵעַ נְטוּיָה וּבְמֶרְא גָדֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמִפְתָּיִם: זו העצה היחידה וזו הדרך הבלעדית.

אז אולי הגיע הזמן שלנו לזעוק ולצאת מהמיצר?

משהו השתבש...

משהו מוזר קורה לנו. יהודים מאמינים, דתיים וחרדים שמגיל ילדות מורגלים ויודעים שבעת צרה התפילה היא המפתח לכל – עסוקים כל היום בדיבורים על אמצעי הגנה חיסונים ומסכות, סגרים ומגבלות, כן יעזור או לא, פוליטיקה או הגנה על הציבור – ושוכחים כמעט לגמרי את הנשק האמיתי שלנו...

אני לא מבקר חלילה את הזולת – אני מממש את הכותרת שבראש העמוד 'הרהורים לפרשת שמות' ואני מהרהר לעצמי... וגם על עצמי...

ומה הקשר לפרשת השבוע? כאמור הפרשיות של יציאת מצרים מלמדות אותנו שגם כשתהליך צריך להתקיים והוא מתוכנן מראש כמו יציאת מצרים וכמו המכות שמשוה היכה בצווי ה' – הן היו צריכות תפילה, וסיימן היה בתפילה גם כשבעיקרון היה הזמן קצוב מעיקרו.

וכך גם אנו לומדים עוד בפרשתנו שמושה אומר לה' שאיננו יכול להיות שליח כי הינו כבד פה וה' אומר לו 'מי שם פה לאלם'. בכל זאת משה נשאר כבד פה ולא נרפא, מדוע ה' לא רפא אותו לצורך השליחות?

עונה על כך הרמב"ן, כי משה לא בקש ולא התפלל!

הגיע זמן הזעקה!

ואם כן על אחת כמה וכמה כאשר אנו בעיצומה של מגפה החוזרת ומתפרצת שוב ושוב, אנחנו חושבים שכבר גמרנו ומגיע גל חדש, חושבים שיש חיסון והנה ההתפרצות בשיאה, ואנחנו היהודים המאמינים שעל כל דבר אומרים 'בעזרת השם' ו'אם ירצה השם', ומתפללים 'רפאנו ה' ונרפא' שלש פעמים ביום, מקדישים את תשומת הלב העיקרית לכל ההשתדלויות שאמנם הן חשובות, אבל אינן העיקר ולא התכלית ומזניחים את הפניה לבורא עולם בזעקת אמת...

ואולי גם קצת הרהורים של חשבון הנפש והתחזקות מעשית, איש איש כפי שהוא יודע את נגעי לבבו – הם דרכי ההשתדלות האמיתית הנוספים על התפילה.

וכמו שכתב החזון איש '...גם עילות הצלה שטבע בני האדם להשתדל בהן, משתנות אצל הבוטח, כי תחת לרדוף אחר נדיבים ושרים ולבקש תחבולות שוא, יפשפש הבוטח במעשיו ויפנה ליבו לתשובה תפילה וצדקה להעביר את רוע הגזירה' (אמונה ובטחון פרק ב').

העדר השימוש באמצעים האמיתיים והתעסקות מופרזת באמצעים הטבעיים גם אם הם חשובים כשלעצמם, זה אומר שכאשר תסתיים בעזרת ה' המגפה נצטרך לרשום לעצמנו ציון 'נכשל' באמונה ובטחון, אז הבה ננסה עתה להתחזק ולהתמקד בעיקר...

ובכן קודם כל לעשות סדר מחדש בחשיבה שלנו, להתחזק באמונה ובטחון ולתעדף בהתאם את הפעולות המעשיות. לנסות להתעורר לזעקה ותחינה מבורא עולם ולפחות, לפחות, כמה פרקי תהילים ביום בכוונה, (ולא חלילה בריחה מבית הכנסת כאשר קוראים תהילים...) תפילת 'רפאנו' מעומק הלב, והתחזקות כללית מתוך הכרה שבזה אנו עושים את הדבר העיקרי.

ותן טל ומטר לברכה

ואגב, כבר קרוב לשלשה שבועות לא ירד גשם – בעיצומו של החורף. תופעה בלתי מצויה בעונה זו.

גשם תלוי באופן מיוחד בתפילה, הגשם הראשון בבריאה התעכב עד שיהיה אדם שיתפלל על הגשמים (רש"י בראשית) החקלאים כבר נושאים עינים לשמים, ויחד עם זאת משתמשים באמצעים קיציים בעיצומו של חורף. אבל שוב גם כאן נדרשת מאיתנו קצת התעוררות הן בנשיאה בעול עם צרת הזולת, והן בהכרה עמוקה שהקדוש ברוך הוא מצפה לתפילותינו והן המפתח לירידת הגשמים ולהצלחת החקלאות בשנה השישית שלפני שמיטה.

ומי שעשה ניסים לאבותינו במצרים והפלה אותם בכל המכות – יפלה עמו ישראל לטובה וידבר עמם תחתינו, ובקרוב ממש יאיר את כל העולם בטובו וחסדו ויכירו כל יושבי תבל מיהו אדון עולם.

שבת שלום וכל טוב לכולם

לתגובות: פקס 039601961 nhrh999@gmail.com

ישיבת מאור יצחק מושב חמד